

Protocol meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Inhoudsopgave

Verantwoordelijkheden en signaleren	3
Definities.....	3
Stappenplan meldcode huiselijk geweld	4
Stap 1: In kaart brengen van signalen: de rol van mentor	4
Stap 2: Collegiale consultatie	4
Stap 3: gesprek met de ouders.....	4
Stap 4: wegen van het (mogelijke) geweld of de mishandeling	4
Stap 5: Beslissen: hulp inzetten of melden	5
Stappenplan signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door collega jegens leerling	6
Stap 1: Signaleren	6
Stap 2: melden vermoeden van geweld- of zedendelict kind bij bevoegd gezag	6
Stap 3 en 4: bevoegd gezag overlegd met de vertrouwensinspecteur	7
Stap 5: het bevoegd gezag informeert	7
Stap 6: aangifteplicht bevoegd gezag.....	8
Verslaglegging bij vermoeden huiselijk geweld	9
Omgaan met privacy	9
Belangrijke tips bij het omgaan met privacy	9
Bijlage 1 Stappenplan meldcode huiselijk geweld	10
Bijlage 2 Stappenplan signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een leerling.....	11
.....	11
Bijlage 3: Signalen van kindermishandeling in leeftijd van 12 – 18 jaar.....	12
Lichamelijk welzijn.....	12
Gedrag van het kind	12
Tegenover andere kinderen	13
Tegenover ouders:.....	13
Tegenover andere volwassenen:.....	13
Overig	13
Gedrag van de ouder	14
Gezinssituatie	14
Signalen specifiek voor seksueel misbruik	14
Lichamelijk welzijn.....	14
Gedrag van het kind	15

Verantwoordelijkheden en signaleren

Scholen dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin en het kind (de leerling). Docenten hebben hierin een belangrijke taak. Zij zien de leerlingen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak actie te ondernemen, waarna het protocol wordt gevolgd.

De directie is eindverantwoordelijk voor dit protocol, geeft sturing aan de uitvoering van dit protocol en zorgt ervoor dat het protocol wordt opgenomen in het kwaliteitsbeleid van de school. Daarnaast informeert de directie medewerkers en ouders.

De zorgcoördinator adviseert (in samenwerking met het zorgteam) de locatiedirectie bij het implementeren en borgen van het protocol 'Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling' binnen de eigen locatie. Daarnaast zorgt de zorgcoördinator (samen met het zorgteam) ervoor dat collega's op de hoogte worden gesteld van actuele informatie, literatuur en deskundigheidsbevordering op het thema van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode is een jaarlijks terugkerend agendapunt in het cmt en lmt.

Definities

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Met "huiselijke kring" worden (ex-)partners, familieleden, huisvrienden en mantelzorgers bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict (het kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden) maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Bij huiselijk geweld kan het gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld of dreiging hiermee. Het kan de vorm aannemen van (ex-)partnergeweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eer gerelateerd geweld.

Kenmerken huiselijk geweld

Er is sprake van een (al dan niet verbroken) relatie tussen de pleger en het slachtoffer waardoor de pleger en het slachtoffer vaak ondanks het geweld- en soms noodgedwongen - deel blijven uitmaken van elkaars leefomgeving. Met het voorgaande hangt samen dat huiselijk geweld vaak een stelselmatig karakter heeft en een hoog recidiverisico kent. Het geweld kenmerkt zich (in geval van partnergeweld) veelal door een cyclisch karakter. Er kan sprake zijn van loyaliteit tussen slachtoffer en pleger en er is veelal sprake van een verstoorde machtsverhouding tussen de bedreigde en de bedreigende partij.

Onder *kindermishandeling* wordt verstaan elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Daaronder is ook begrepen eegerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van

huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten. Deze definitie is geformuleerd door het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

Stappenplan meldcode huiselijk geweld

Het stappenplan (bijlage 1) is gebaseerd op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in het voortgezet onderwijs (2016) dat is ontwikkeld door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

Vanaf 1 januari 2019 is het verplicht om een afwegingskader op te nemen in de meldcode.

In dit protocol is het afwegingskader al opgenomen (zie stap 4 en 5 hieronder).

Stap 1: In kaart brengen van signalen: de rol van mentor

Docenten en mentoren zien leerlingen veel. Het kan zijn dat een docent bij een leerling bepaald gedrag of uiterlijke kenmerken signaleert waar hij zich zorgen overmaakt.

De mentor gaat met de leerling in gesprek over de signalen die hij/zij zelf ziet of heeft ontvangen van zijn collega's. Het doel van dit gesprek is om het beeld te completeren. De signalen die gezien worden hoeven niet te duiden op kindermishandeling maar kunnen ook een andere oorzaak hebben.

Indien uit het gesprek blijkt dat er bepaalde signalen zijn die mogelijk kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling (zie voor een overzicht van mogelijke signalen bijlage 1) wordt stap 2 van de meldcode gevolgd.

Stap 2: Collegiale consultatie

De mentor stemt de aanpak af met het zorgteam. Het zorgteam bestaat uit interne specialisten van de locatie: de zorgcoördinator, orthopedagoog, leerling coördinatoren en indien aanwezig de reboundmedewerker.

Afhankelijk van de uitkomsten van dit overleg kan er ondersteuning door specialisten binnen de school worden ingezet of de casus wordt besproken in het Zorgadvies (ZAT) indien interventies van externe partijen nodig zijn. Ouders moeten instemming geven om de casus te bespreken in het ZAT, indien ouders geen toestemming geven kan de casus wel anoniem besproken worden. Ook kan men besluiten om contact op te nemen met de instantie Veilig Thuis om advies te vragen hoe er het beste gehandeld kan worden.

Stap 3: gesprek met de ouders¹

Binnen het zorgteam wordt afgestemd wie het gesprek aangaan met ouders en de leerling.

Tijdens dit gesprek met ouders zal het doel van het gesprek worden besproken, worden de waarnemingen vanuit de school met de ouders gedeeld en worden de ouders uitgenodigd om hierop te reageren. Het kan zijn dat na het verhaal van de ouders er iets anders aan de hand is, zaken veel genuanceerder liggen of dat er mogelijk een hulpvraag ontstaat. Vanuit de school wordt vervolgens aangegeven hoe zij de signalen (tot dan toe) interpreteert.

Stap 4: wegen van het (mogelijke) geweld of de mishandeling

De uitkomsten van het gesprek met de leerling en ouders worden besproken in het interne zorgteam of het ZAT. De aard en de ernst van de signalen worden besproken en er wordt een inschatting gemaakt welk risico op kindermishandeling of huiselijk geweld er is.

Er zijn twee uitkomsten mogelijk:

---

¹ Waar in de tekst gesproken wordt over ouders worden ouders/verzorgers bedoeld.

- Er lijkt geen risico op huiselijk geweld en kindermishandeling. De casus wordt gesloten of er wordt - in afstemming met ouders en leerling - een traject uitgezet passend bij een andere specifieke hulpvraag.

- Er wordt een afgestemde aanpak vastgesteld en uitgevoerd gericht op de veiligheid van de leerling en de ondersteuning van de ouders en docenten. Bij de afweging met betrekking tot de gewenste aanpak is leidend dat bij twijfel Veilig Thuis altijd wordt geraadpleegd.

Stap 5: Beslissen: hulp inzetten of melden

Indien de casus niet wordt afgesloten wordt een afweging gemaakt of er hulp georganiseerd wordt of dat er een melding gedaan wordt bij Veilig Thuis. Binnen het zorgteam wordt afgestemd wie ouders op de hoogte stelt van de gekozen route.

Wanneer er wordt gekozen hulp te organiseren, bespreekt het zorgteam welke ondersteuning (intern door de mentor of door specialisten binnen de school of externen) mogelijk en noodzakelijk is.

Deze ondersteuning wordt in afstemming met ouders ook ingezet. Het zorgteam volgt de leerling om te zien of alles goed verloopt en stelt de aanpak zo nodig bij.

Indien de school een melding doet bij Veilig Thuis, wordt deze vooraf met ouders besproken.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders is alleen mogelijk als de veiligheid van het kind, de ouder of die van de medewerker in het geding is. De ouders ontvangen een schriftelijke bevestiging van het besluit om melding te doen bij Veilig Thuis. Binnen het zorgteam wordt afgestemd wie de contacten onderhoudt met Veilig Thuis en hoe de voortgang wordt gevolgd.

Stappenplan signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door collega jegens leerling

De meldplicht betekent dat het bevoegd gezag wettelijk verplicht is om contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur als op welke wijze dan ook over aanwijzingen beschikt wordt dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan en een (minderjarige) leerling hiervan het slachtoffer is. De meldplicht geldt ook voor medewerkers. Medewerkers zijn verplicht om bij een reëel vermoeden dat een collega zich schuldig maakt aan een mogelijk geweld- of zedendelict jegens een (minderjarige) leerling dit meteen te melden bij hun werkgever. Het stappenplan is bijgevoegd in bijlage 2.

Stap 1: Signaleren

Een medewerker heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of een ander laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen een (minderjarige) leerling en een collega of vrijwilliger werkzaam binnen de school. Niet in alle gevallen waarin medewerkers merken dat er niet goed met (minderjarige) leerlingen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij de (minderjarige) leerling wordt gesignaleerd. De medewerker dient altijd direct de directeur of het bevoegd gezag op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de medewerker zich met een dergelijk vermoeden (over een collega) geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijsten in bijlage 3;
- Registreer dat wat is waargenomen;
- Leg het signaal direct neer bij de directeur of het bevoegd gezag. Van belang is om betreffende signalen goed te registreren en te beschrijven.

Stap 2: melden vermoeden van geweld- of zedendelict kind bij bevoegd gezag

Wanneer een medewerker vermoedt dat een collega binnen de school zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de medewerker dit direct melden bij de directeur of het bevoegd gezag. Indien de directeur wordt geïnformeerd is hij verplicht om het bevoegd gezag hiervan op de hoogte te brengen.

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een beroepskracht of een bemiddelingsmedewerker een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij het bevoegd gezag. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een collega doen:

a. Melding door de leerling

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een leerling, is opvang en steun voor de leerling het eerste aandachtspunt. De medewerker bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de directeur of bevoegd gezag. Deze laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan de leerling. Het bevoegd gezag treedt direct (onverwijld) in contact met een vertrouwensinspecteur. Er wordt direct hulp ingeschakeld voor de leerling. De ouders van de betrokken leerling worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van de leerling is uitgangspunt van dit handelen.

b. Melding door de ouder

Als de melding van de ouders komt, zal deze melding altijd serieus genomen worden. Feiten en constatering zullen bij ouders nagevraagd worden. De medewerker geeft de melding direct door aan de directeur of het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag treedt direct in overleg met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

c. Melding door derden

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/ personen precies beschikt/beschikken en waar deze informatie op is gebaseerd. De medewerker geeft de melding onverwijld door aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is verplicht om in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende dient door de constaterende medewerker direct het bevoegd gezag te worden ingeschakeld.

Melding over de directie

Een bijzondere situatie betreft het geval dat de klacht het gedrag van het bevoegd gezag zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende medewerker verplicht om aangifte te doen bij de politie. De medewerker kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medewerker vervolgens begeleiden bij het doen van aangifte. Deze stap dient zorgvuldig geregistreerd te worden.

Stap 3 en 4: bevoegd gezag overlegt met de vertrouwensinspecteur

Het bevoegd gezag is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur gaat samen met het bevoegd gezag na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert het bevoegd gezag over aangifte. Hierbij zijn twee uitkomsten mogelijk:

- Er is geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. Het bevoegd gezag zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen.
- Er is een redelijk vermoeden dat er sprake is van een gewelds- of zedendelict dan heeft de het bevoegd gezag een aangifteplicht.

NB Het is aan het bevoegd gezag om te regelen of het bevoegd gezag zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat directeur dat namens de ouder doet.

Stap 5: het bevoegd gezag informeert

Indien er sprake is van een redelijk vermoeden van een gewelds- of zedendelict informeert het bevoegd gezag de ouders en de leerling dat de school aangifte gaat doen. Ook wordt de medewerker geïnformeerd dat de school aangifte gaat doen. Daarnaast wordt de medewerker op non-actief gesteld om leerlingen af te schermen van de betrokken medewerker gedurende het onderzoek.

Stap 6: aangifteplicht bevoegd gezag

Indien het bevoegd gezag aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.

Indien het bevoegd gezag weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert het bevoegd gezag te overreden;
2. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert het bevoegd gezag te overreden;
3. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente;
4. De burgemeester zal de (zeden) politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

Verslaglegging bij vermoeden huiselijk geweld

Bij het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld worden gespreksverslagen en de gemaakte afspraken vastgelegd in het leerlingvolgsysteem. De volgende richtlijnen zullen bij de verslaglegging worden gevolgd:

- Vermelding van datum, plaats, situatie en aanwezigen
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen worden waargenomen
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten
- Contacten over deze signalen
- Stappen die worden gezet bij elk van de vijf stappen van de meldcode
- Besluiten die worden genomen
- Vervolgaantekeningen over het verloop

Omgaan met privacy

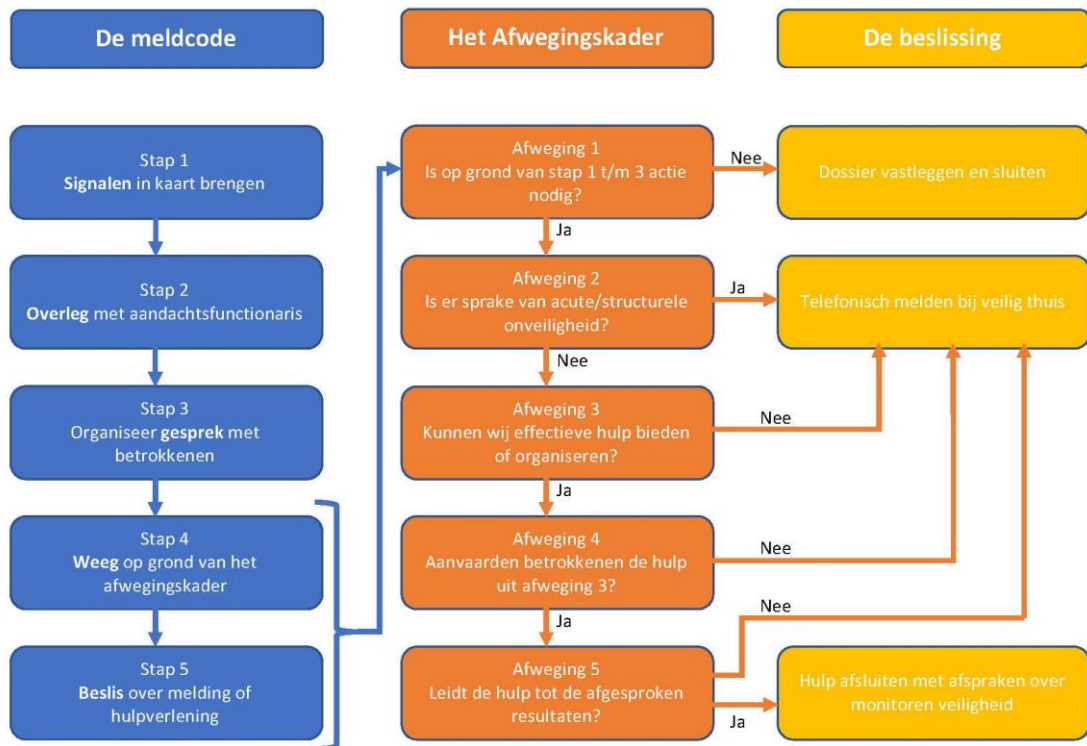
Tijdens het uitvoeren van de stappen in het protocol, is het belangrijk dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Er is immers sprake van persoonlijke informatie over kinderen en gezinnen. De wet op de Jeugdzorg (2005) geeft de gedragslijnen aan over het inzagerecht. Ouders hebben het recht om het dossier van zijn/haar kind in te zien. Inzage kan worden geweigerd wanneer het belang van het kind, de melder en/of informant wordt geschaad.

Belangrijke tips bij het omgaan met privacy

- Betrek bij een overleg niet teveel mensen.
- Zorg dat informatie over leerling en gezinnen altijd binnenshuis blijft. Emoties kunnen de privacy in gevaar brengen door de wens deze te delen met collega's. Dit is begrijpelijk, maar qua privacy niet de juiste manier om met de situatie om te gaan. Betrek daarom alleen personen die in het stappenplan genoemd worden.
- Contact met andere instellingen kan alleen na toestemming van de ouders. Contact met andere instellingen zonder toestemming kan alleen anoniem. Het gezin of leerling mag dan niet bekend worden gemaakt. Een uitzondering hierop is het contact met Veilig Thuis. Dit kan zonder toestemming van ouders.
- Schriftelijke informatie moet goed worden opgeborgen in een afsluitbare kast.
- Informatie die niet (meer) relevant is moet worden vernietigd of aan ouders worden meegegeven.
- Schriftelijke informatie mag niet zonder toestemming van ouders aan derden worden verstuurd. Eén uitzondering hierop vormt Veilig Thuis.
- Schriftelijke informatie die de instelling van derden ontvangt, moet ook met toestemming van de ouders zijn verstuurd. Als dit niet zo is, is het verstandig de informatie terug te sturen.

Bijlage 1 Stappenplan meldcode huiselijk geweld

Bijlage 2 Stappenplan signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een leerling

Bijlage 3: Signalen van kindermishandeling in leeftijd van 12 – 18 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 12 - 18 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

Tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinsituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.²

---

² Deze lijst is opgesteld in april 2011: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/signalenkm12tot18.pdf>